

УДК 575.42:636.082.11

Чокан Т. В., кандидат сільськогосподарських наук**Шаран М. М.**, доктор сільськогосподарських наук, mm_sharan@yahoo.com

Інститут біології тварин НААН України, м. Львів

Муравські М., доктор наук[©]

Краківський аграрний університет ім. Х. Коллонтая, Польща

СТИМУЛЯЦІЯ РАННІХ ОКОТІВ У ВІВЦЕМАТОК УКРАЇНСЬКОЇ ГІРСЬКОКАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ З ВИКОРИСТАННЯМ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ВІДТВОРЕННЯ

Наведено дані про застосування вагінальних губок з прогестероном та контакту з баранами-плідниками на прояви статевої охоти та заплідненість вівцематок української гірськокарпатської породи. Встановлено, що використання губок з прогестероном та присутність баранів-плідників забезпечують прояви еструсу у вівцематок в анестральний період та підвищують заплідненість на 10,0–13,5 %.

Ключові слова: вівці, стимуляція, статева охота, заплідненість, вагінальні губки, окоти

Вступ. Непроста ситуація, яка склалася у тваринництві нашої держави, і, зокрема, у вівчарстві, спонукає до пошуку та впровадження нових, нестандартних підходів і методів ведення галузі. Розробка принципово нових підходів в селекційно-племінній роботі, зокрема, з використанням останніх досягнень молекулярної генетики та біотехнології дасть можливість удосконалити існуючі породи тварин, підвищуючи їх продуктивність і пристосованість до промислових технологій [1, 2].

Відомо, що вівцематки української гірськокарпатської породи (УГК) проявляють сезонну статево активність і парувальний період проходить у них у серпні – вересні, хоча ряд господарств продовжує доїти овець до жовтня, оскільки одержання молока і виробництва сиру-бринзи є одним з основних джерел прибутку [3]. Це призводить до того, що ягнята народжуються у кінці січня–впродовж лютого, що, у свою чергу, не дає можливості отримувати ягнятину у період найбільшого попиту на неї — навесні (так звані «пасхальні ягнята»).

Одержання ранніх окотів можливе за умов регуляції статевого циклу, а саме: викликання множинної овуляції для одержання двійнят; стимуляція статевої охоти у вівцематок в анестральний період для збільшення кількості окотів; використання біологічно активних речовин (БАР) при штучному осіменінні вівцематок для підвищення запліднення [4].

Класична схема стимуляції статевої охоти в анестральний період передбачає використання вагінальних губок та гонадотропіну сироватки жеребних кобил (ГСЖК) [5, 6]. Застосування препаратів ГСЖК оправдовує

себе при проведенні штучного осіменіння вівцематок візо-цервікальним та лапароскопічним методами, оскільки дозволяє синхронізувати статеву охоту в межах доби. При природному паруванні бажано мати обмежену кількість вівцематок в охоті, що дасть можливість оптимізувати навантаження на баранів-плідників і забезпечить високий рівень запліднення. Крім того, висока вартість препаратів ГСЖК та відсутність на ринку не дозволяють широко застосовувати їх у вівчарстві.

Виходячи з вищевказаного, метою досліджень було дослідити вплив стимуляції статевої охоти у УГК овець в анестральний період з використанням вагінальних губок та зоотехнічних прийомів на отримання ранніх окотів.

Матеріал і методи. Дослідження проводили на вівцематках української гірськокарпатської породи овець 3–4-річного віку, живою масою 40–45 кг у СФГ "Салдобош" Хустського р-ну, Закарпатської обл. Було сформовано три групи тварин: контрольна та дві дослідні (табл. 1).

Таблиця 1

Схема проведення досліджень

Дата проведення	Проведення процедур по групах		
	1 дослідна, n=50	2 дослідна, n=65	контрольна, n=150
1.07.09 р.	Вітамінізація «Інсолвіт» — 2 мл/гол.		
8.07.09 р.	Вставлення вагінальних губок, ізоляція баранів		
17.07.09 р.		Виймання вагінальних губок, введення трьох баранів-плідників у стадо	
20.07.09 р.	Виймання вагінальних губок, введення трьох баранів-плідників у стадо		
10.09.09 р.			Введення сімох баранів-плідників у стадо

Вівцематки контрольної групи (n=150) приходили в охоту та покривались баранами у парувальний сезон. Тваринам дослідних груп для швидшого парування стимулювали статеву охоту за допомогою вагінальних губок з прогестероном «Нроногест» (Голандія). У групу вівцематок 2 дослідної групи вводили баранів-плідників за три дні до виймання вагінальних губок. До вівцематок 1 дослідної групи баранів-плідників вводили в день виймання губок. Після виймання вагінальних губок проводили спостереження за проявами статевої охоти та паруванням вівцематок обох дослідних груп.

Після народження ягнят визначали кількість та якісні характеристики молодняку. Крім того, проводили зважування ягнят при народженні, в одно- і тримісячному віці.

Результати дослідження. Аналізуючи результати стимуляції статевої охоти, слід відзначити, що застосування вагінальних губок з прогестероном забезпечило прояви еструсу у всіх вівцематок обох дослідних груп впродовж

трьох тижнів (табл. 2). Проте, різний час введення баранів у стада дослідних тварин призвів до неоднакової кількості вівцематок у стані еструсу. Так, при введенні баранів-плідників у день виймання губок з прогестероном вівцематки приходили в охоту у наступній послідовності: у перший тиждень — 34,0 %, на другий — 46,0 % і на третій — 20,0 %. У той ж час, введення баранів-плідників за три дні до виймання вагінальних губок забезпечило найбільшу естрогенну активність у перший тиждень — 47,7 %.

Таблиця 2

Синхронність проявів статевої охоти вівцематок

Час приходу вівцематок в охоту	Кількість овець по групах, n – %	
	1 дослідна n = 50	2 дослідна n = 65
1-ий тиждень	17 – 34,0	31 – 47,7
2-ий тиждень	23 – 46,0	22 – 33,8
3-ій тиждень	10 – 20,0	12 – 18,5

У наступні два тижні після виймання губок спостерігалось зменшення кількості вівцематок з проявами статевої охоти — відповідно 33,8 % і 18,5 %. Очевидно, це пов'язано із тим, що безпосередній контакт баранів-плідників з вівцематками під час прогестеронового блоку у останніх за допомогою феромонів активізує статеву активність самок.

Отже, застосування вагінальних губок з прогестероном та присутність баранів-плідників дозволяють стимулювати статеву охоту УГК овець в анестральний період.

Аналіз окотів та якості приплоду показав, що застосування біотехнологічного методу стимуляції статевої функції та зоотехнічний прийом чинять суттєвий вплив не тільки прояви еструсу у вівцематок, але і на заплідненість. Зокрема, після використання вагінальних губок та контакту з баранами-плідниками заплідненість вівцематок значно підвищується (табл. 3).

Таблиця 3

Заплідненість та плідність овець

	Групи овець		
	1 дослідна, n=50	2 дослідна, n=65	контрольна, n=150
Одинаки, n	41	51	148
Двійні, n	9	14	7
Заплідненість, %	118,0	121,5	108,0

Якщо у контрольній групі овець заплідненість становила 108,0 %, то у 1 дослідної — 118,0 %, 2 дослідної — 121,5 %, що, відповідно, на 10,0 % та 13,5 % більше, порівняно з контролем.

Отже, застосування досліджувальних способів стимуляції статевої охоти УГК овець забезпечує задовільні результати проявів еструсу в анестральний період та значно підвищує заплідненість вівцематок.

Таким чином, стимуляція статевої охоти в УГК овець в анестральний період застосуванням вагінальних губок з прогестероном та введенням баранів-плідників у стадо вівцематок забезпечують ранні окоти (грудень). Це

дозволяє виростити молодих ягнят живою масою понад 15 кг до кінця березня і, таким чином, забезпечити попит на молоду баранину у весняний період.

Висновки

1. Застосування вагінальних губок з прогестероном та контакт з баранами-плідниками забезпечує прояви еструзу у анестральний період.
2. Введення губок з прогестероном і присутність баранів-плідників підвищують заплідненість вівцематок на 10,0 – 13,5 %.

Література

1. Топіха І. Н. Основні проблеми розвитку галузі вівчарства та шляхи їхнього розв'язання / І. Н. Топіха // Пропозиція. — 2000. — № 1. — С. 116–121.
2. Задорожня О. М. Порівняльна характеристика м'ясних якостей овець різних генотипів / О. М. Задорожня, В. І. Похил // Вісник аграрної науки. — 2005. — № 5. — С.38–39.
3. Іовенко В.М. Вівчарство України / В.М. Іовенко, П.І. Польська, О.Г. Антоненко та ін.; За ред. В.П. Бурката. — К.: Аграрна наука, — 2007. — С. 253.
4. Терпай В. На шляху відродження галузі / В. Терпай // Тваринництво України. — 2005. — № 6. — С.2–3.;
5. Шаран М. М. Підвищення багатоплідності овець на основі біологічно активних речовин / М. М. Шаран, М. Д. Пасіцький, З. С. Топурко, М. Муравські // Вісник аграрної науки. — 2007 — № 6 — С. 45–48.
6. Bielanski A. Biotechnologia rozrodu zwierząt gospodarskich / A. Bielanski, M. Tischner // Krakow: «Universitas», 1993. — P. 214–216.

Summary

T. Chokan, M. Sharan, M. Murawski

THE STIMULATION OF EARLY LAMBING IN EWES OF UKRAINIAN MOUNTAIN CARPATHIAN BREED BY USING OF BIOTECHNOLOGICAL METHODS OF REPRODUCTION

The data about the using of progesterone vaginal sponges and contact with rams on the expression of estrus and fertility of ewes of Ukrainian Mountain Carpathian breed were presented. It was established that the using of progesterone sponges and the ram's presence stimulates estrus manifestations in ewes in oestrus period and increases of fertilization on 10,0-13,5%.

Стаття надійшла до редакції 9.09.2010